

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Προοπτικές & Προκλήσεις για την Ελληνική Οικονομία

Εστιάζοντας το φακό μας στην Κρήτη

Τζέση Βουμβάκη, Deputy Chief Economist

Νοέμβριος 2021

**Διεθνής
Συγκυρία**

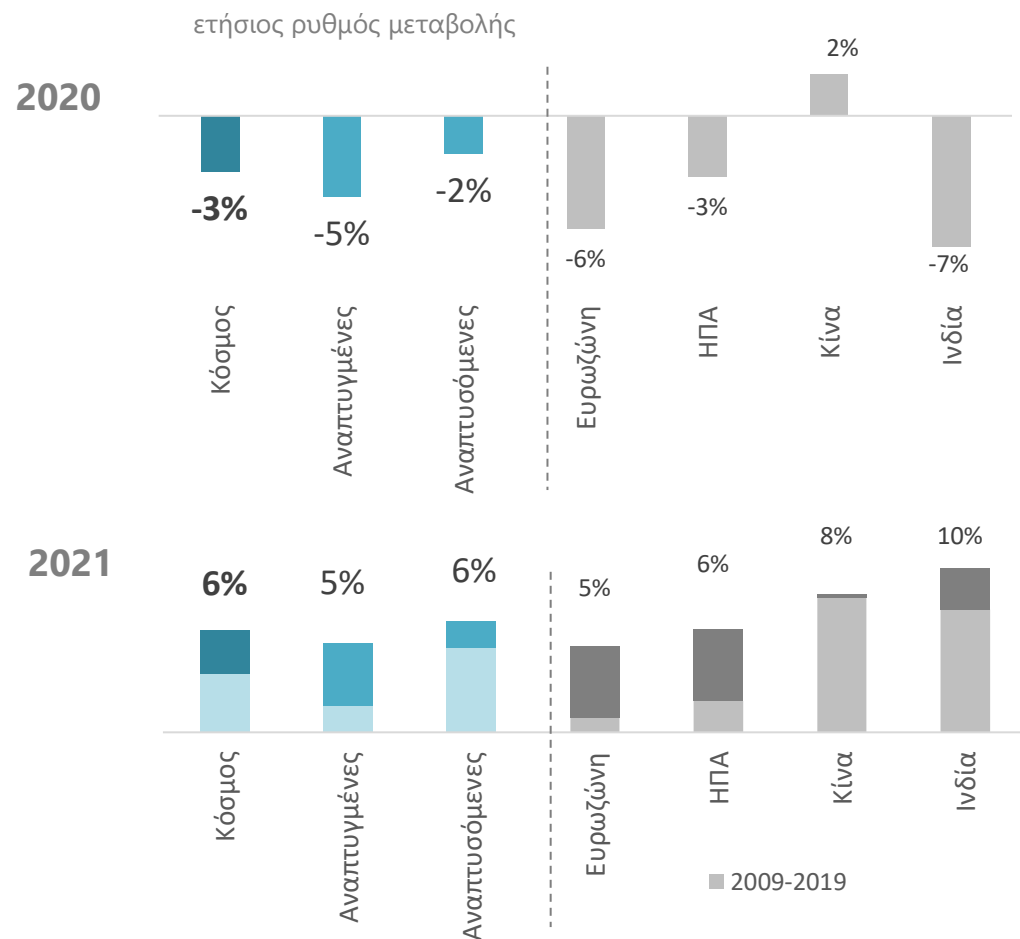
Ελληνική
Οικονομία

Ελληνική
Επιχειρηματικότητα

Δυναμική ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας, με πληθωριστικές πιέσεις

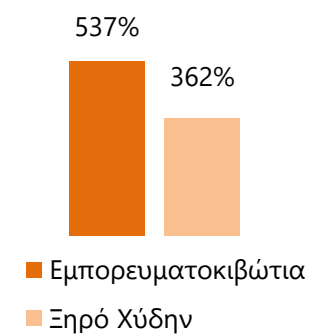
Παγκόσμια πορεία ΑΕΠ

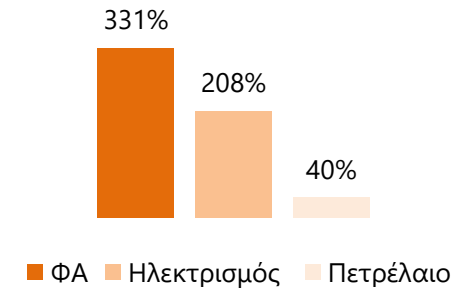
Διεθνείς τιμές

% ανόδου τελευταία 5ετία*

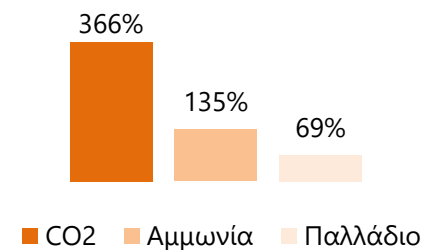
ΝΑΥΛΑΓΟΡΑ

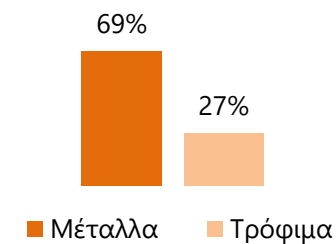
ΕΝΕΡΓΕΙΑ

ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ

ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

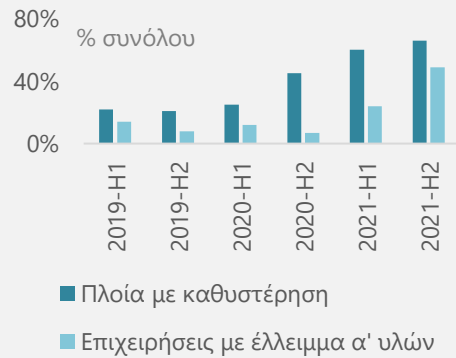

Οι καταλύτες που προκαλούν τεκτονικές μεταβολές στην παγκόσμια οικονομία

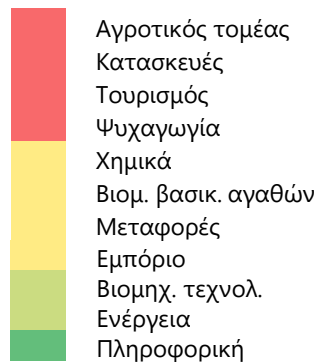
ΠΑΝΔΗΜΙΑ

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΣΕ ΕΦΟΔ. ΑΛΥΣΙΔΑ

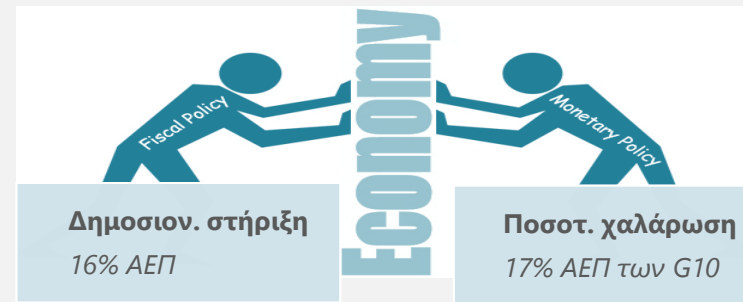
ΩΘΗΣΗ ΣΕ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ

Βαθμός ψηφιοποίησης κλάδων
από χαμηλότερο σε υψηλότερο

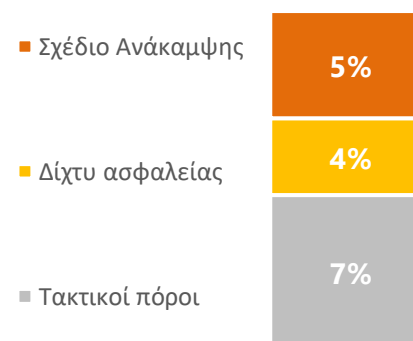
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΕΠΑΝΑΦΟΡΑΣ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑ

ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΗ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ

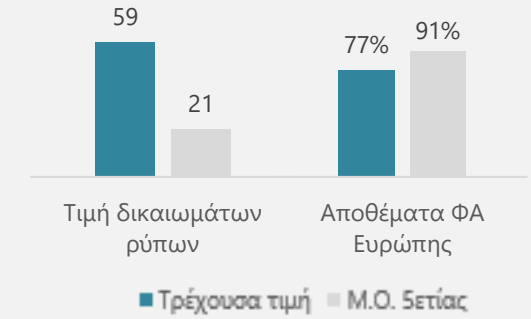
Ευρωπαϊκοί Πόροι Στήριξης
2021-2027, % ΑΕΠ

αντίστοιχο του
Marshall Plan
9% ευρωπ. ΑΕΠ

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΣΕ ΑΓΟΡΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΠΑΡΑΓ. ΜΟΝΤΕΛΩΝ

Κλάδοι υψηλού κλιματ. κινδύνου
% ευρωπαϊκών εταιρειών

Διεθνής Συγκυρία

**Ελληνική
Οικονομία**

Ελληνική
Επιχειρηματικότητα

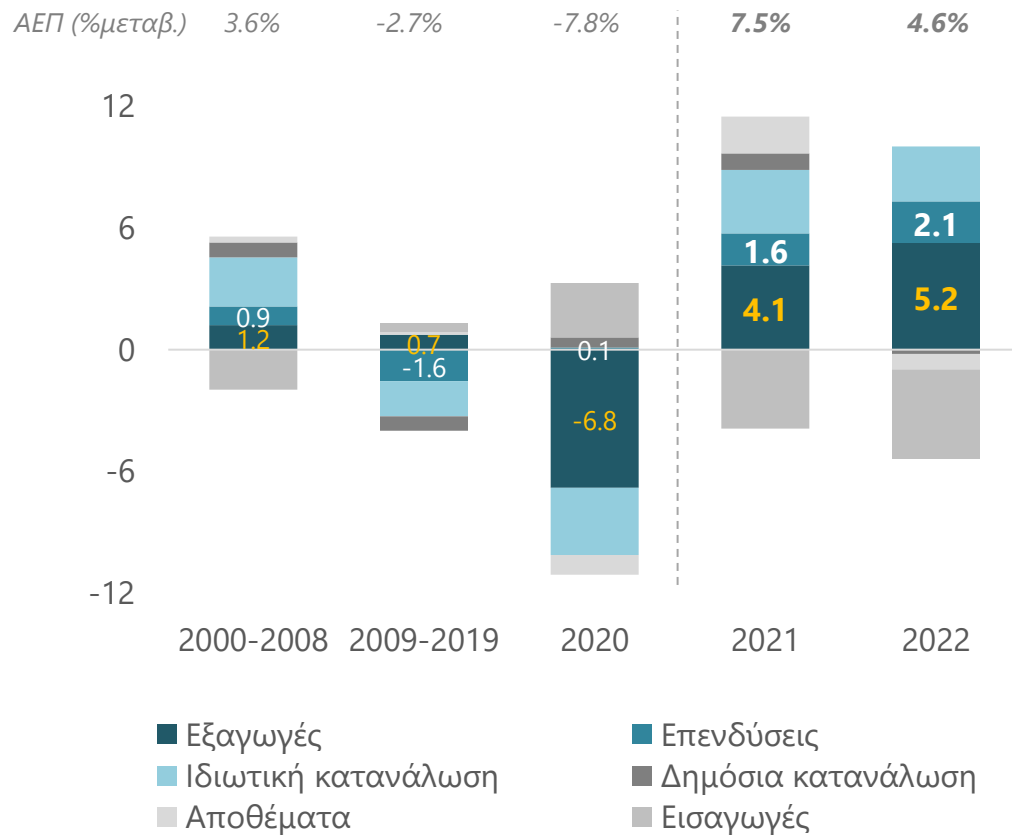
Εξαγωγές και Τουρισμός οδηγούν την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΑΕΠ: Κινητήριες δυνάμεις

συνεισφορά στον ετήσιο ρυθμό μεταβολής (σε % μονάδες)

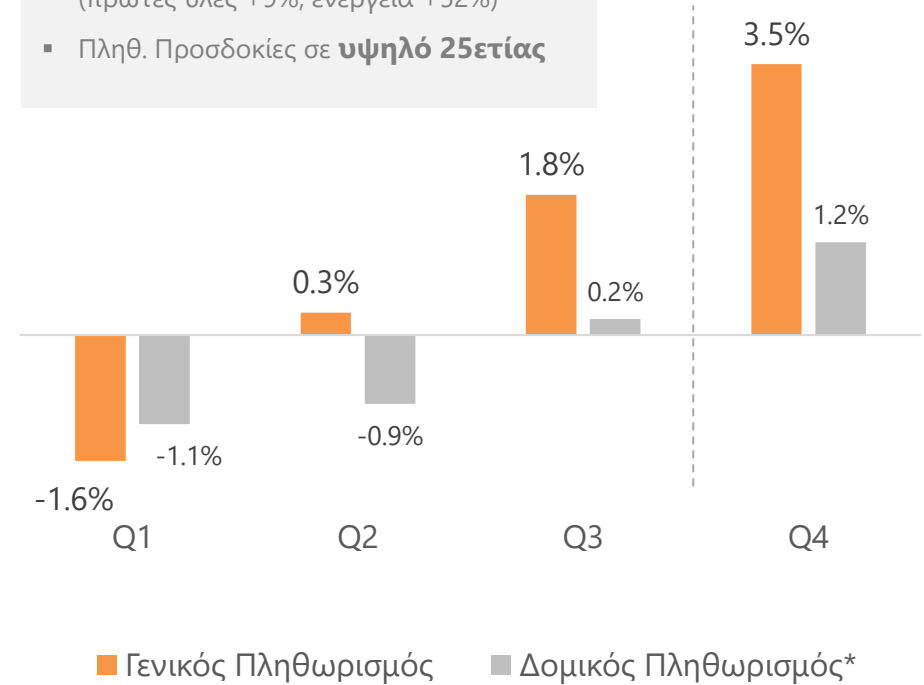

Πηγές: Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ, εκτιμήσεις Δ/νσης Οικ. Ανάλυσης ΕΤΕ

Πληθωριστικές πιέσεις

2021, ετήσια μεταβολή

- Δείκτης τιμών παραγωγού **+20%** (πρώτες ύλες +9%, ενέργεια +52%)
- Πληθ. Προσδοκίες σε **υψηλό 25ετίας**

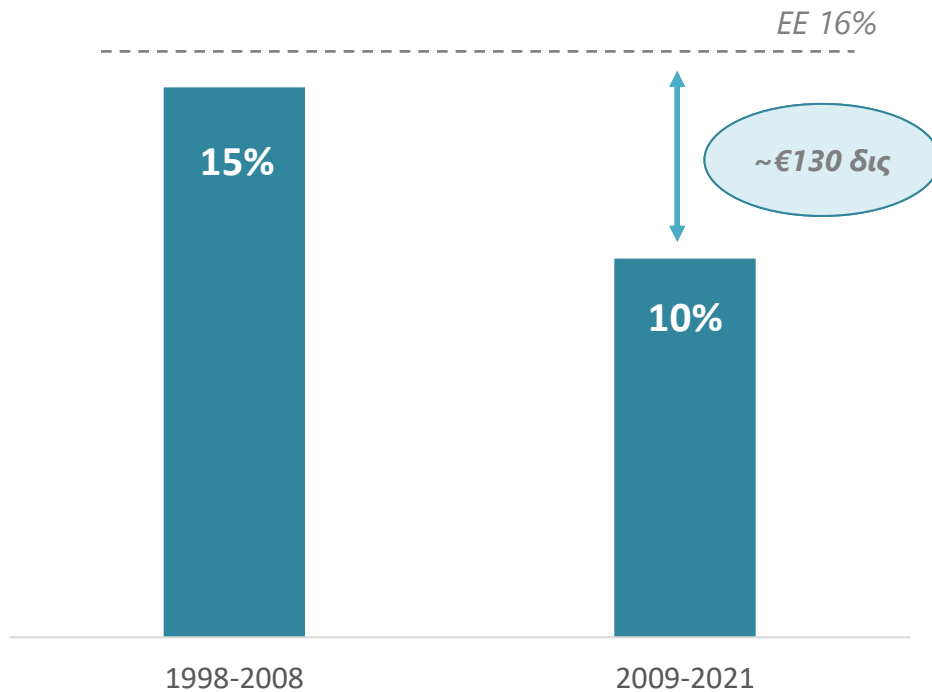

*εξαιρουμένων τροφίμων και ενέργειας

Οι δύο μεγάλες διαρθρωτικές προκλήσεις της ελληνικής οικονομίας

Επενδυτικό κενό

Επενδύσεις*, % ΑΕΠ

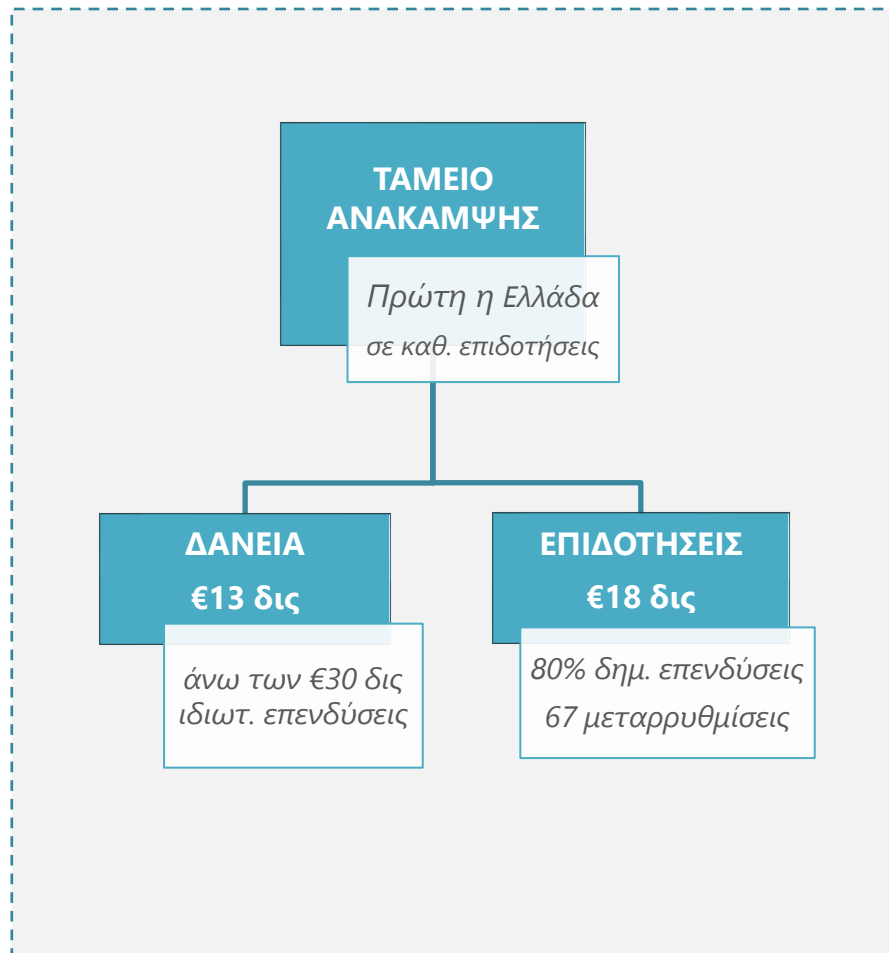
*χωρίς κατοικίες

Θεσμικό κενό

Δείκτης GCI (WEF), Κλίμακα (1-100)

Μια ιστορική ευκαιρία για την Ελλάδα

ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ

€ 31 δις

ΕΣΠΑ

€ 21 δις

ΚΑΠ

€ 19 δις

Πράσινη μετάβαση
25%*

Ψηφιακή μετάβαση
20%*

Μετασχηματισμός οικονομίας
43%*

Απασχόληση
12%*

*βάσει κατανομής Ταμείου Ανάκαμψης και ΕΣΠΑ (ΚΑΠ υπό διαβούλευση)

Διεθνής Συγκυρία

Ελληνική
Οικονομία

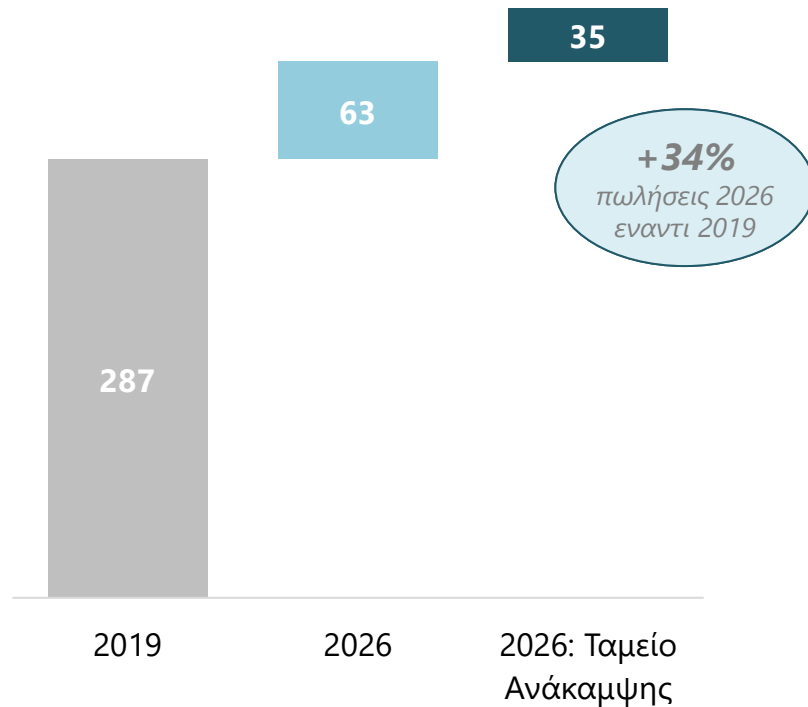
Ελληνική
Επιχειρηματικότητα

Το Ταμείο Ανάκαμψης ξεκλειδώνει σημαντική δυναμική σε ένα μεγάλο εύρος κλάδων

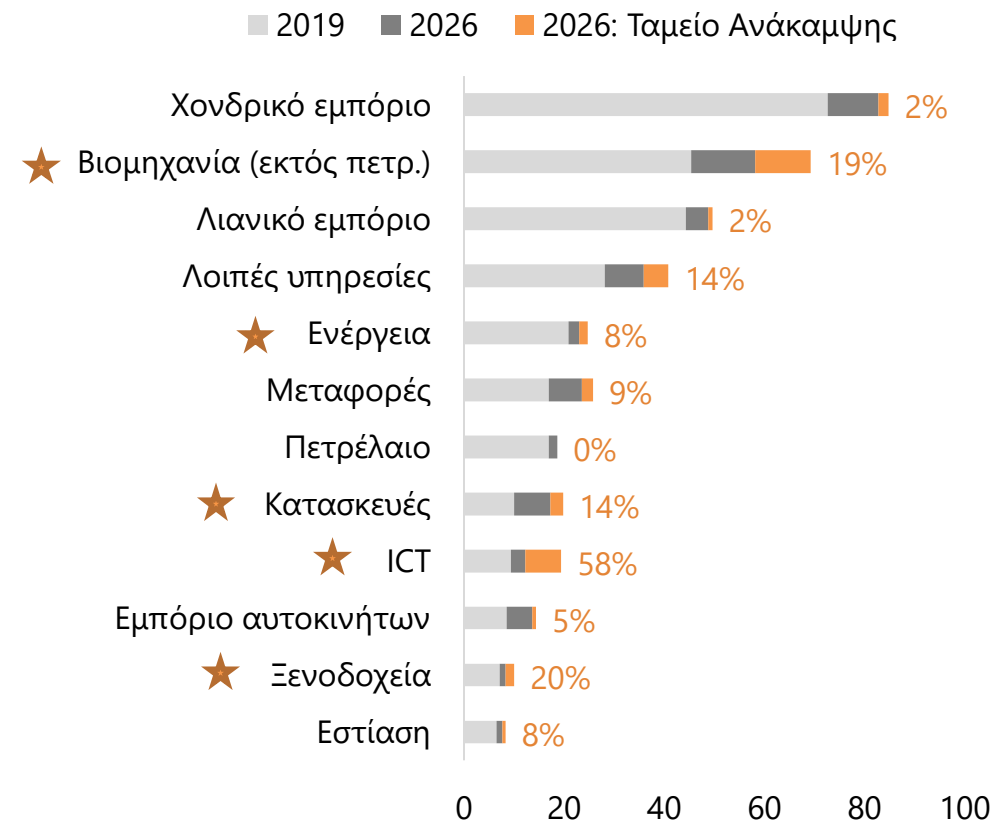
Πωλήσεις επιχειρηματικού τομέα

€ δισ.

Προοπτικές πωλήσεων ανά κλάδο

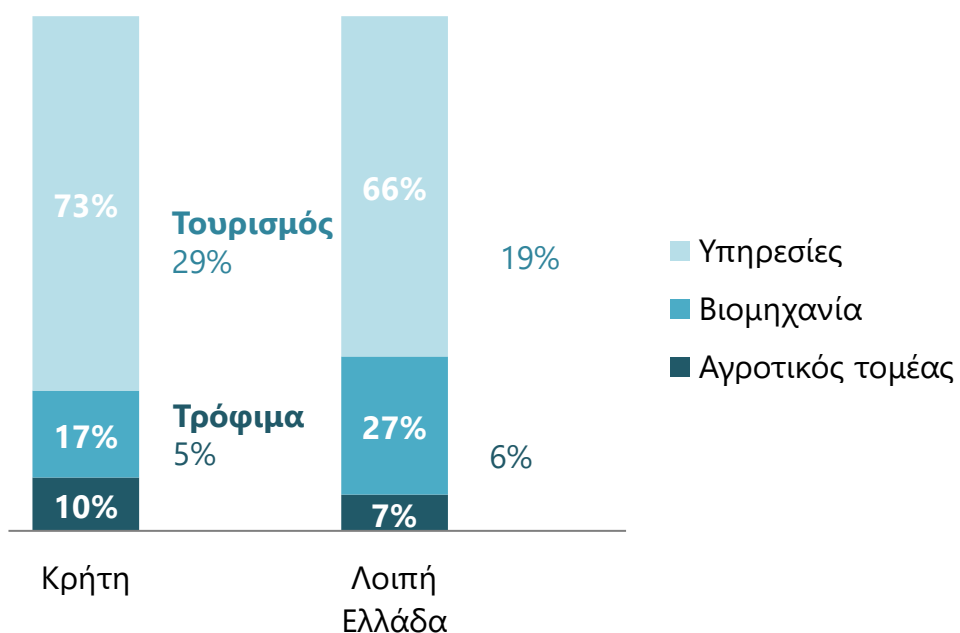
€ δισ.

Η Κρήτη και οι ευκαιρίες της επόμενης μέρας

Η παραγωγική δομή της Κρήτης

% ΑΕΠ επιχειρηματικού τομέα

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κρήτης

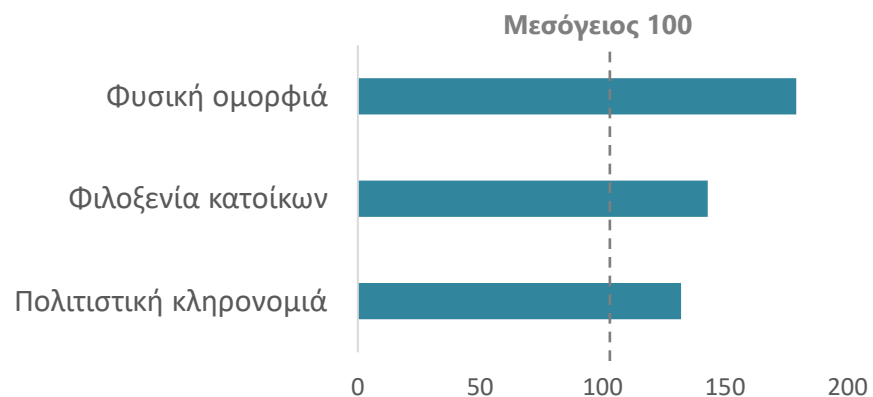
1. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: Σταθερός πυλώνας της ελληνικής οικονομίας

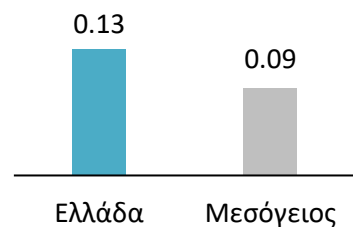
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

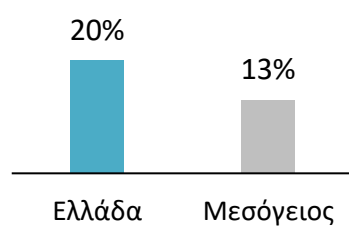
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

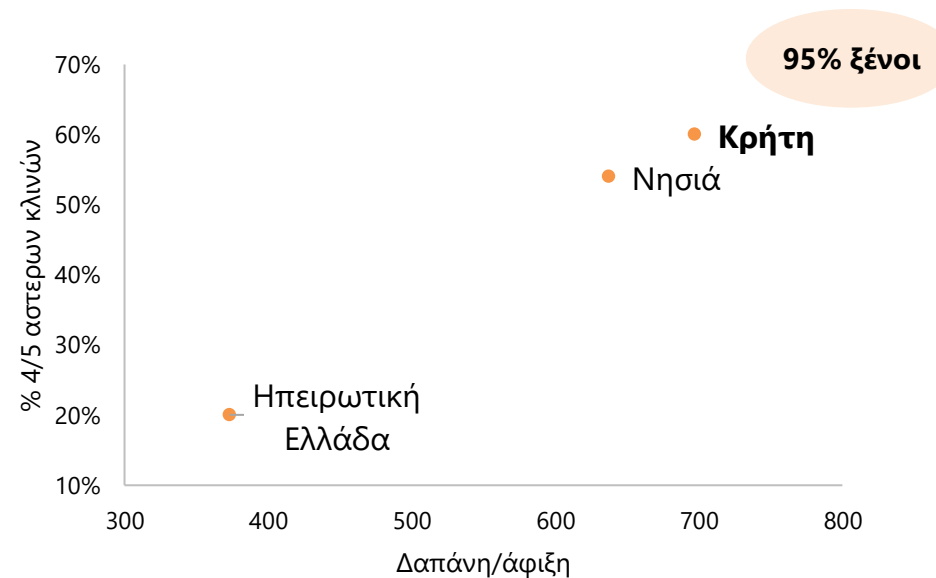
Εισπράξεις ανά έκταση εκατ. €/τετραγωνικό χιλιόμετρο

Συνεισφορά τουρισμού % ΑΕΠ

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

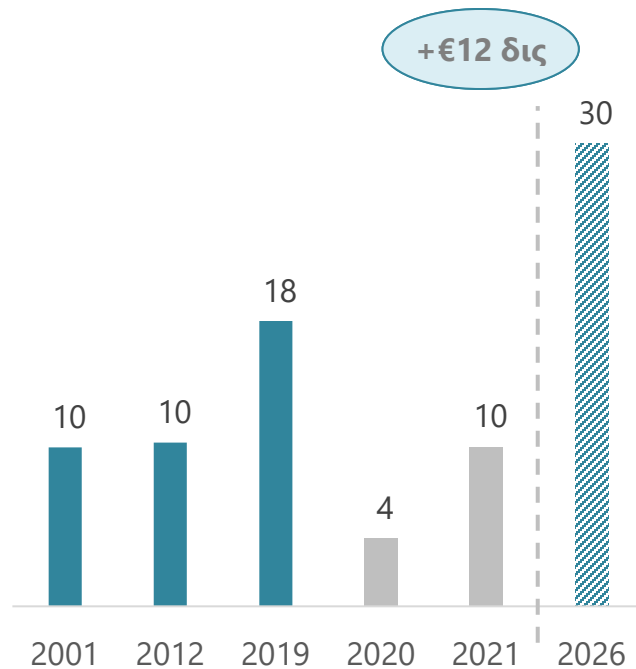

1. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: Μετουσιώνοντας την ομορφιά της Ελλάδας σε υψηλής αξίας ταξιδιωτική εμπειρία

Τουριστικές εισπράξεις Ελλάδας

€ δισ.

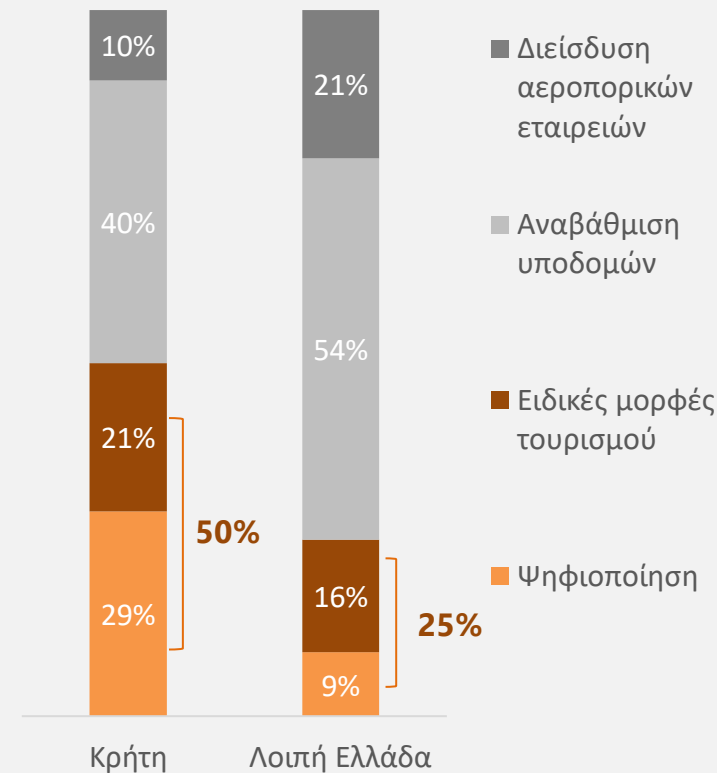

* Εκτίμηση 2021 βάσει αεροπορικών αφίξεων

Η άποψη των επιχειρηματιών: Καταλύτες ανάπτυξης

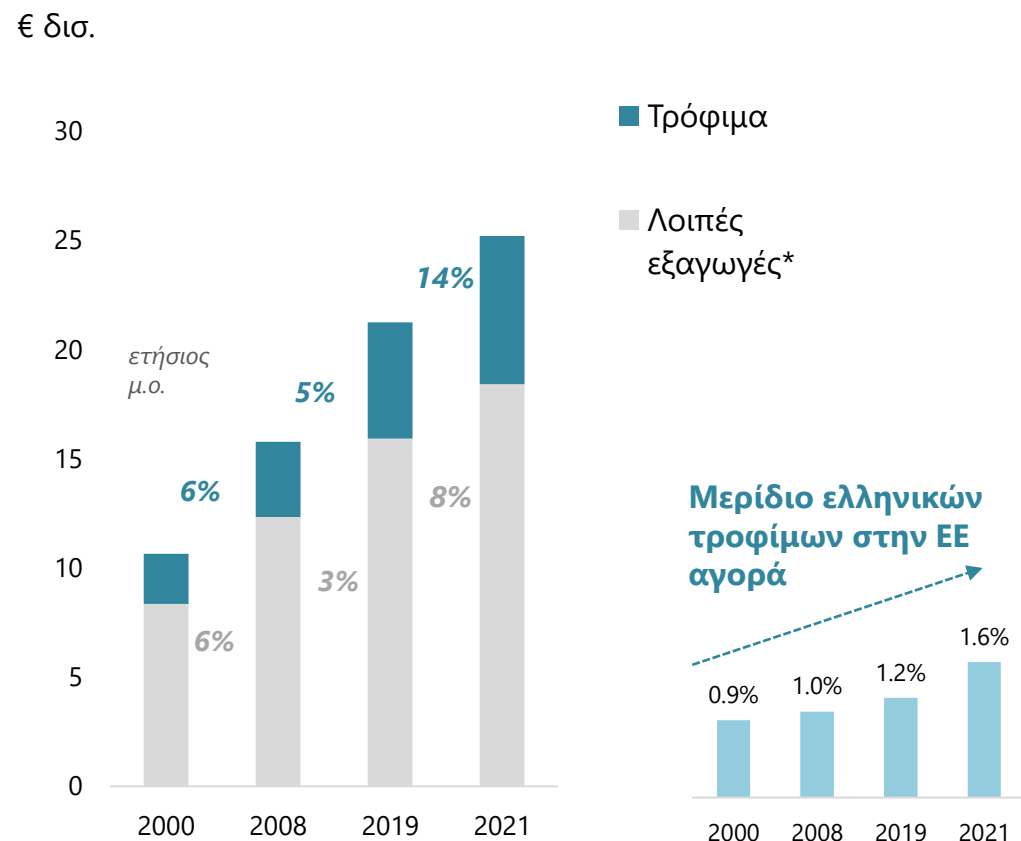
% ΜμΕ

2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Η διεύθυνση στις διεθνείς αγορές είναι το κερδισμένο στοίχημα της πανδημίας και η βασική πρόκληση του μέλλοντος

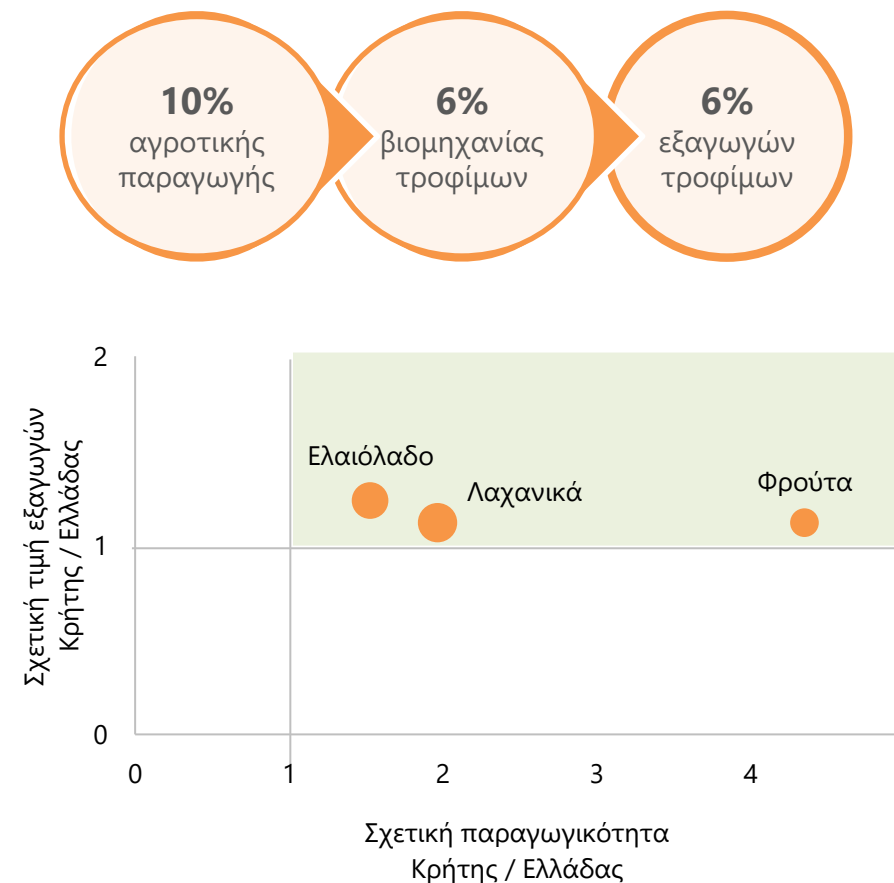

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

* εκτός πετρελαίου και φαρμάκων

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΡΟΦΙΜΑ

2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Σημαντικό περιθώριο ανάπτυξης για τα ελληνικά τρόφιμα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

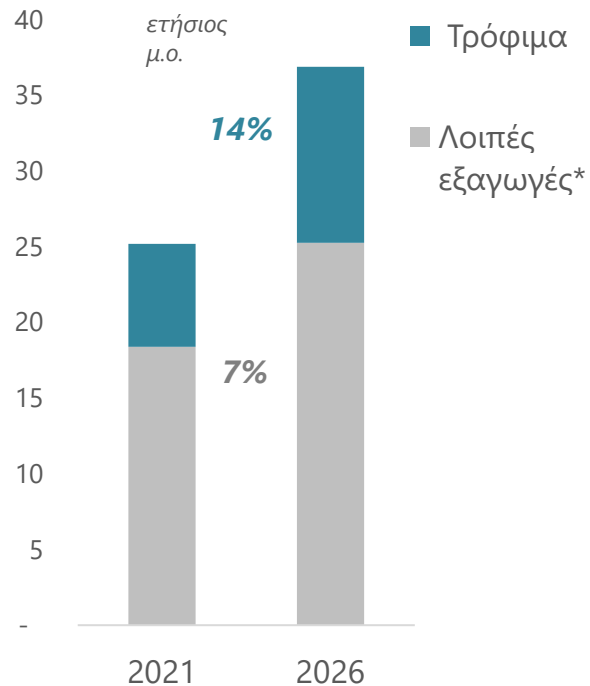
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

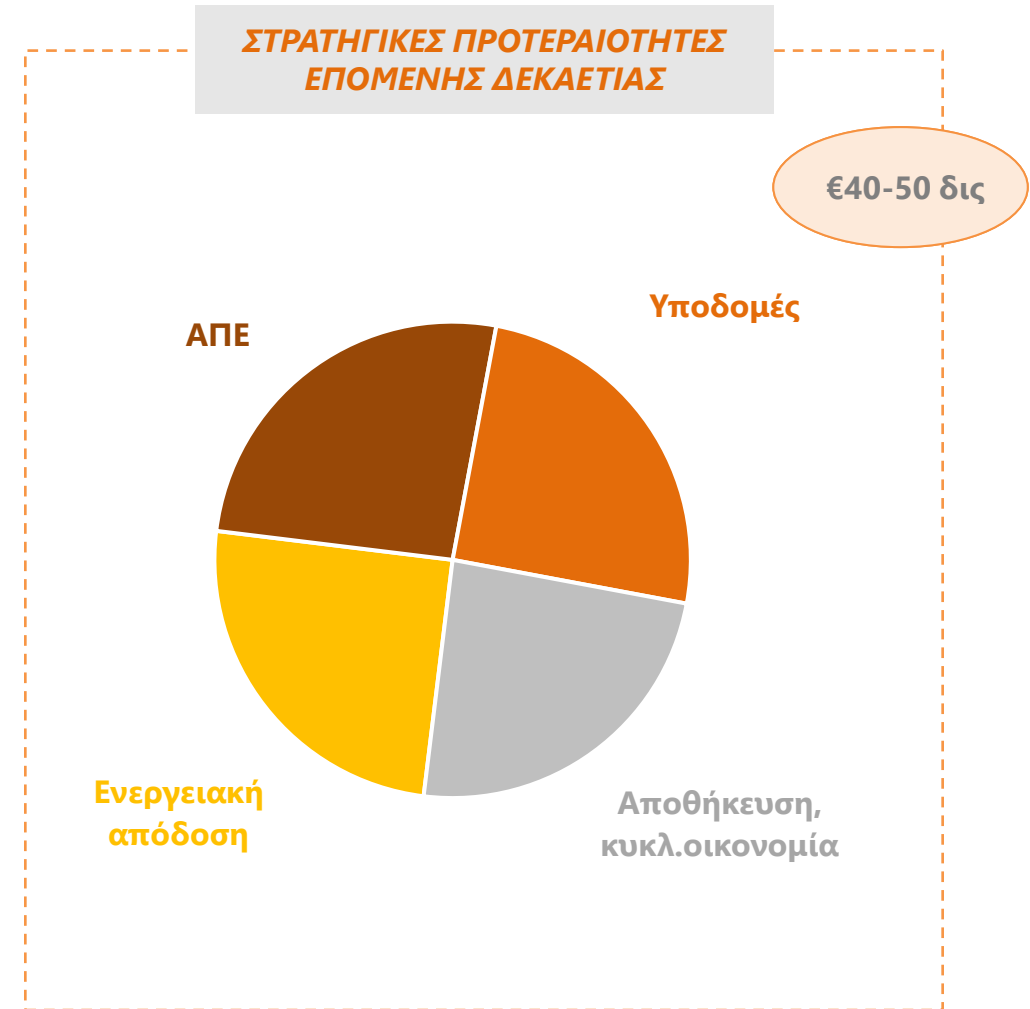
* εκτός πετρελαίου και φαρμάκων

* Εκτίμηση 2021 βάσει στοιχείων οκταμήνου

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

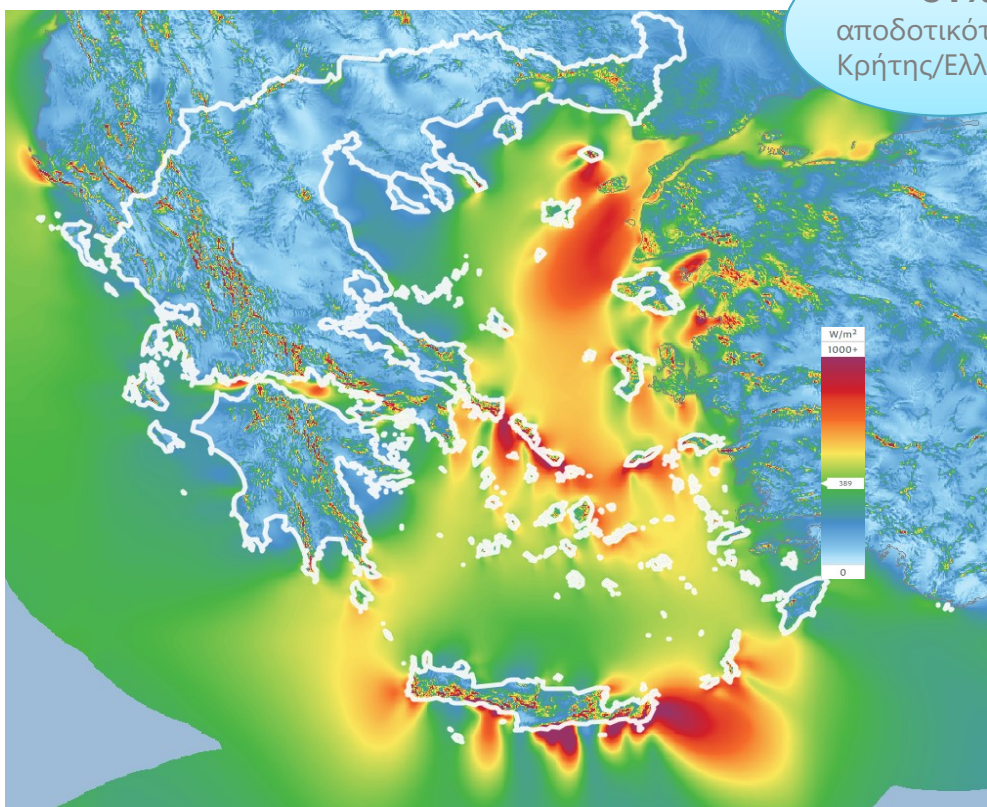
3. ΕΝΕΡΓΕΙΑ: Οι εξελίξεις επιταχύνονται, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη επίσπευσης των ενεργειακών επενδύσεων

3. ΕΝΕΡΓΕΙΑ: Η πράσινη μετάβαση προσφέρει μεγάλες ευκαιρίες στην Κρήτη

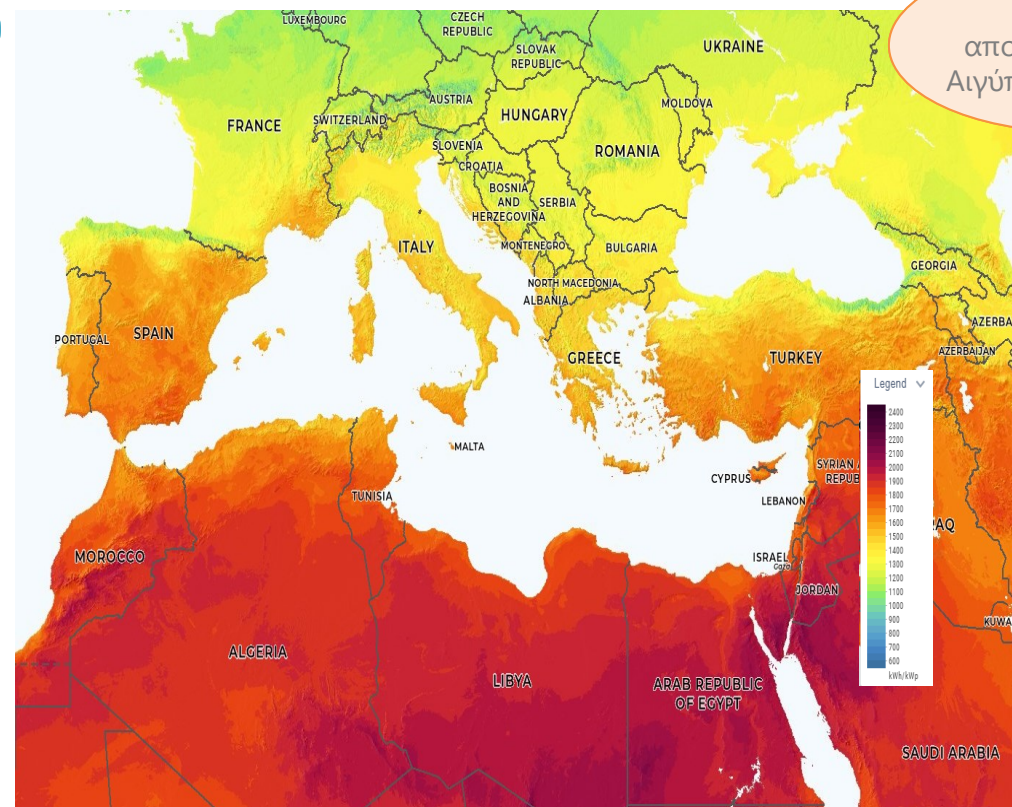

Η ευκαιρία των υπεράκτιων αιολικών πάρκων

+81%
αποδοτικότητα*
Κρήτης/Ελλάδας

Η ευκαιρία του πράσινου ενεργειακού κόμβου

+82%
αποδοτικότητα*
Αιγύπτου/Ευρώπης

4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ: Σε τροχιά κάλυψης του ψηφιακού κενού με την ΕΕ, με όπλο το υψηλής ποιότητας εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό

ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ

Κλάδος ICT (% ΑΕΠ)

% ΑΕΠ

Ελλάδα 3%

Ευρώπη 5%

Υστέρηση
36%

Δείκτης ψηφιακής ένταξης

% επιχειρήσεων
με τουλάχιστον 4 ψηφιακά εργαλεία

Ελλάδα 40%

Ευρώπη 60%

Υστέρηση
33%

ΠΥΛΩΝΕΣ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

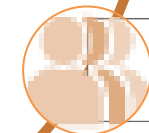
Υποδομές

Ψηφιοποίηση κράτους

Βασικές δεξιότητες

Εξειδικευμένο προσωπικό

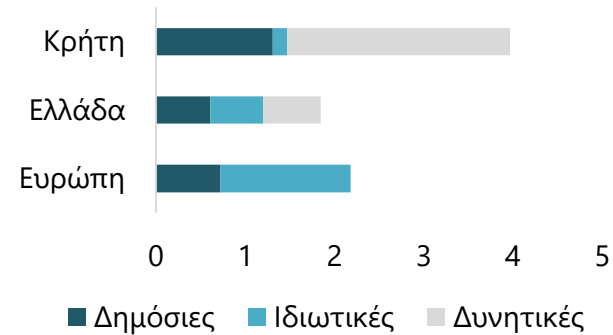
IT HUB
+€60 δις
μεσοπρόθεσμα

4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ: Η ευκαιρία της Κρήτης να γίνει κέντρο έρευνας και καινοτομίας

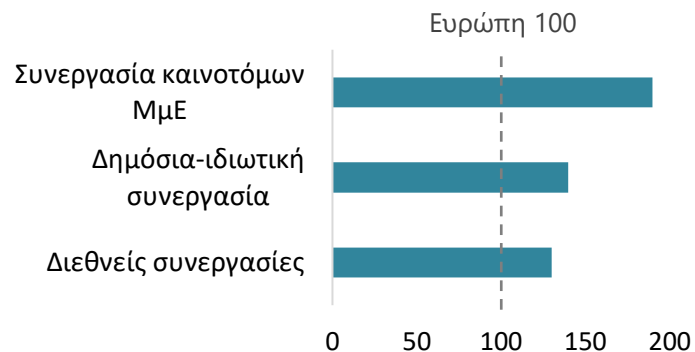

Έρευνα και Καινοτομία

Δαπάνες R&D
(%ΑΕΠ)

Κρήτη: Δείκτες ερευνητικής συνεργασίας

Παγκόσμια κατάταξη πανεπιστημίων*

World University Rankings

EDUCATION HUB
+€20 δις
ετησίως

- 1^ο σε δημοσιεύσεις απήχησης
- 2^ο σε διεθνή παρουσία

Πανεπιστήμιο Κρήτης

Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

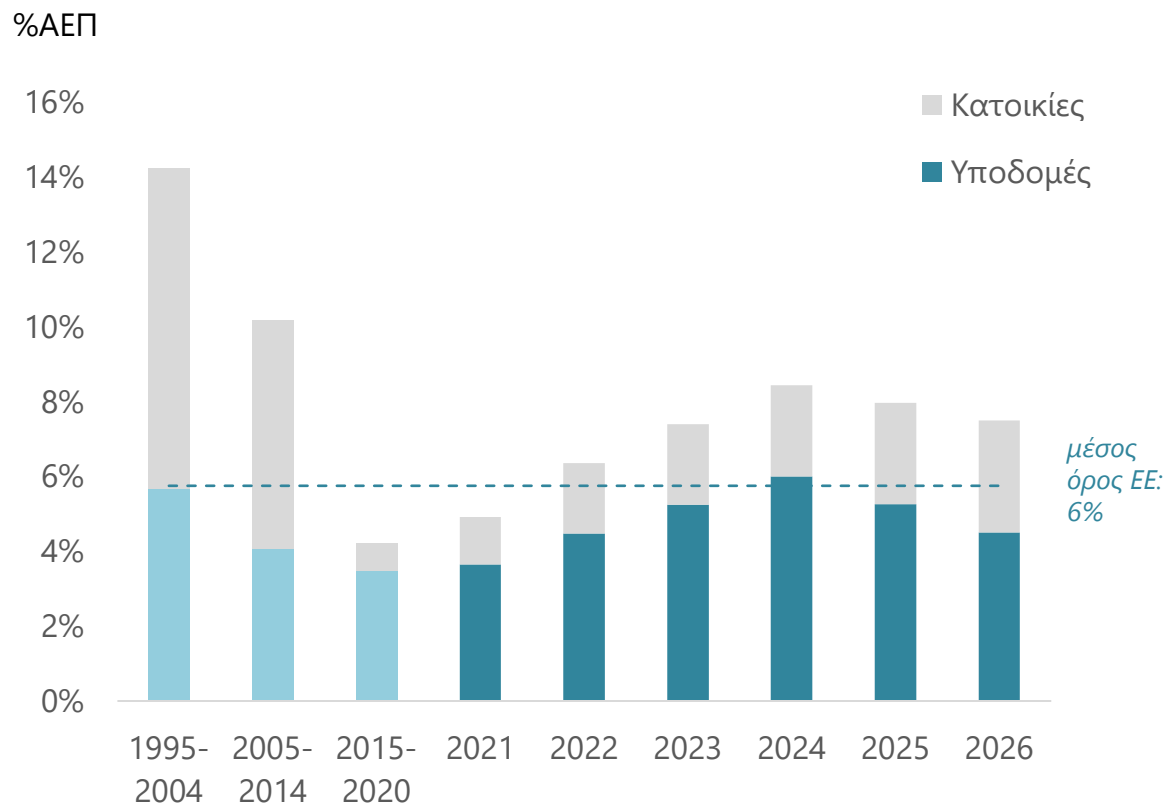
Πολυτεχνείο Κρήτης

*πανεπιστήμια >500 εισακτέων φοιτητών

5. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Ο κρίσιμος κλάδος που θα «χτίσει» την επόμενη ημέρα της Ελλάδας

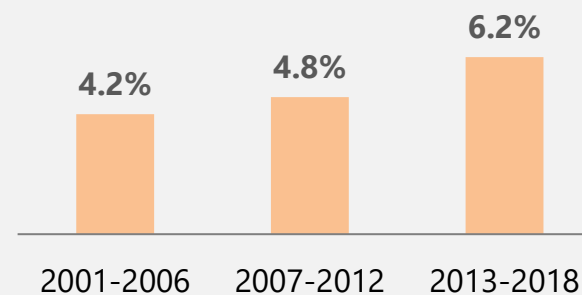
Επενδύσεις σε κατασκευές

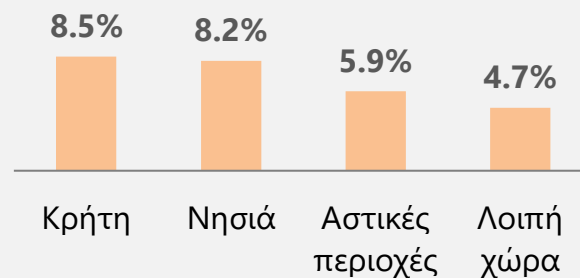
* Εκτίμηση 2021 βάσει πρώτου τριμήνου

Πηγές: Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

Μερίδιο Κρήτης στις επενδύσεις Ελλάδας

Απόδοση τουριστικών επενδύσεων

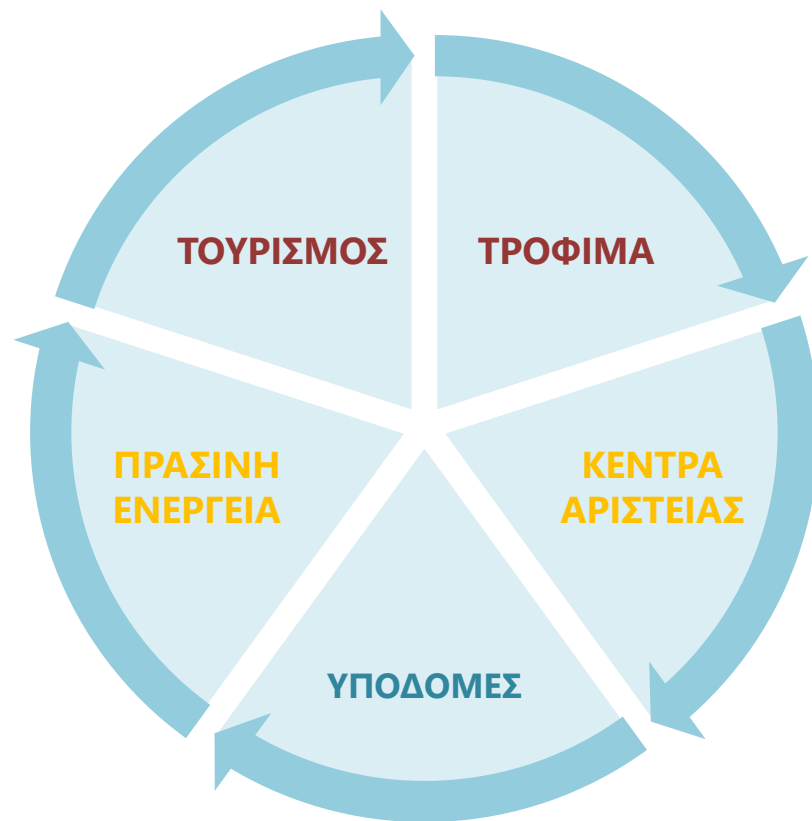
* Απόδοση ξενοδοχείων υπολογισμένη ως ο λόγος Ebitda / Καθαρά πάγια

Κλειδί η διάθεση των επιχειρήσεων για αξιοποίηση των ευκαιριών, με τα πρώτα σημάδια να είναι ιδιαίτερα αισιόδοξα για την Κρήτη

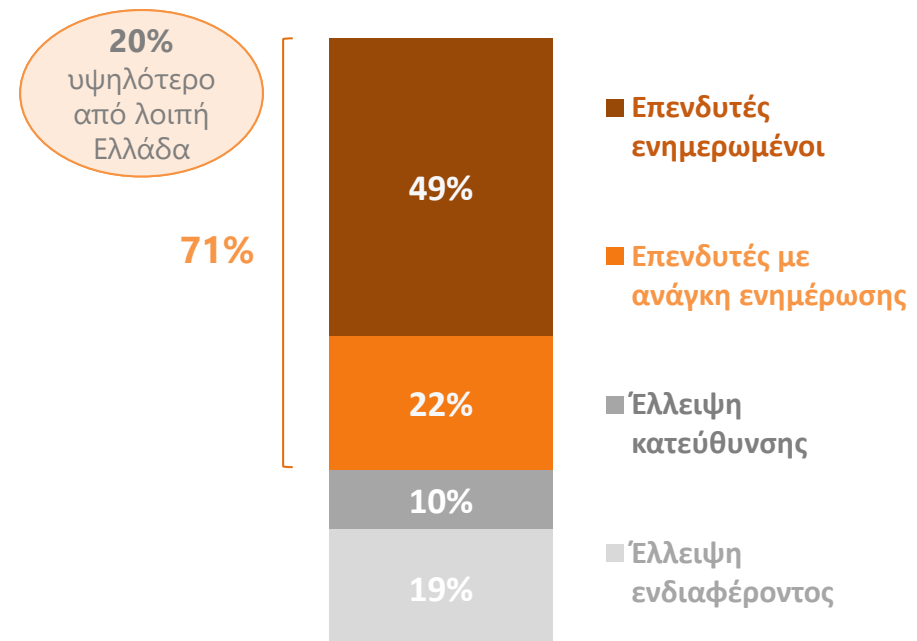
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ένας κύκλος ανάπτυξης για την Κρήτη

Διάθεση επένδυσης στην επόμενη μέρα

% επιχειρηματικού τομέα Κρήτης

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας

Το παρόν δελτίο προορίζεται αποκλειστικά για την ενημέρωση επαγγελματιών επενδυτών οι οποίοι καλούνται να προβούν στην υλοποίηση των επενδυτικών τους αποφάσεων χωρίς να στηρίζονται στα περιεχόμενά του. Σε καμία περίπτωση το παρόν δελτίο δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ή να θεωρηθεί ως πρόταση για πώληση είτε ως παρότρυνση για οποιαδήποτε πρόταση αγοράς. Τα στοιχεία που αναφέρονται στο παρόν δελτίο προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες. Μη όντας σε θέση να αποκλείσει το ενδεχόμενο λαθούς από μέρους των εν λόγω πηγών η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δεν εγγυάται για ακρίβεια, την επικαιρότητα ή τη χρησιμότητα οποιασδήποτε πληροφορίας. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και οι θυγατρικές της εταιρίες δε φέρουν καμία ευθύνη για οποιαδήποτε άμεση ή παρεπόμενη ζημία απορρέει από οποιαδήποτε χρήση της παρούσας αναφοράς.